

Ekonomická univerzita v Bratislave
Národohospodárska fakulta
Katedra pedagogiky

Príručka pre účastníkov kurzu
ÚVOD DO VYUČOVANIA A UČENIA SA NA VYSOKEJ ŠKOLE
(pre začínajúcich interných doktorandov)

Kurz je od roku 2021 akreditovaný britskou profesijnou organizáciou Staff and Educational Development Association (SEDA) v rámci tzv. Ocenenia podpory učenia sa študentov (Supporting Learning Award).

1 ÚČEL A HLAVNÉ ZAMERANIE KURZU

Tento kurz je určený začínajúcim interným doktorandom všetkých fakúlt Ekonomickej univerzity v Bratislave, ktorí popri svojich študijných povinnostiach zabezpečujú aj časť výučby študentov bakalárskych, príp. inžinierskych študijných programov. Vo väčšine prípadov vstupujú do tried na vysokej škole po prvýkrát v role učiteľov a začínajú sa na pedagogický proces pozeráť z nového uhla pohľadu. Hlavným cieľom kurzu je pomôcť im hneď na začiatku lepšie sa zorientovať v hlavných úlohách oboch subjektov vyučovacieho procesu na vysokých školách (učiteľov a študentov) a ich vzájomných vzťahoch a väzbách. Absolventi kurzu by si mali byť plne vedomí toho, že hlavnou úlohou vysokoškolských učiteľov je pomáhať študentom pri ich učení sa tak, aby ich poznatky boli hlboké a trvácne a aby boli schopní aplikovať ich pri riešení problémov a realizácii úloh vo svojej budúcej práci.

Kurz predstavuje základný pilier systému pedagogického vzdelávania a profesijného rozvoja vysokoškolských učiteľov Ekonomickej univerzity v Bratislave. Poznatky z neho si budú môcť absolventi neskôr rozširovať a prehĺbovať v rámci ďalších dvoch pilierov vzdelávacích aktivít organizovaných pravidelne pre učiteľov, ktorí budú pôsobiť vo vysokoškolskom vzdelávaní aj po skončení doktorandského štúdia.

Po absolvovaní tohto kurzu účastníci budú schopní:

- analyzovať vzdelávacie potreby a učebný štýl svojich študentov,
- kontinuálne im prispôbovať proces vyučovania tak, aby viedol k hĺbkovému učeniu sa študentov a čo najviac ho podporoval,
- stanoviť a správne formulovať relevantné vyučovacie ciele pre jednotlivé vyučovacie hodiny (semináre/cvičenia),
- orientovať sa v širokej škále vyučovacích metód, organizačných foriem a prostriedkov výučby vrátane moderných digitálnych technológií a posúdiť vhodnosť ich využiteľnosti na naplnenie stanovených cieľov výučby,
- vybrať a používať správne metódy vyučovania a učenia sa pre jednotlivé cvičenia, voliť adekvátne komunikačné techniky a prezentácie pri práci so študentmi,
- používať vhodné metódy hodnotenia študentov a miery dosiahnutia stanovených vyučovacích cieľov,
- využívať spätnú väzbu od študentov na pravidelnú sebareflexiu o svojej pedagogickej práci,
- plánovať a realizovať opatrenia v rámci svojho vlastného profesijného rozvoja vedúce k vyššej kvalite učenia sa študentov a kontinuálne vyhodnocovať ich adekvátnosť.

2 MEDZINÁRODNÁ AKREDITÁCIA KURZU

Kurz je koncipovaný tak, aby spĺňal prísne medzinárodné štandardy pre systémy profesijného rozvoja vysokoškolských učiteľov. V roku 2021 bol úspešne akreditovaný britskou organizáciou SEDA (Staff and Educational Development Association), ktorej hlavným poslaním je zlepšovať vysokoškolské vzdelávanie prostredníctvom profesijného rozvoja vysokoškolských učiteľov v prospech študentov, zamestnancov a širšej verejnosti. Okrem výskumných, podporných a vzdelávacích aktivít v tejto oblasti táto organizácia vytvorila rámec profesijného rozvoja (z angl. SEDA-PDF = SEDA's Professional Development Framework), ktorý poskytuje uznanie vysokým školám, akreditáciu ich programov profesijného rozvoja a uznanie jednotlivcov, ktorí tieto programy úspešne dokončia. Vytvorený rámec zahŕňa celý rad ocenení na akreditáciu rôznych typov profesijného rozvoja, pričom všetky ocenenia sú založené na naplnení piatich **hodnôt SEDA** (ďalej „V“, z angl. SEDA Values) a štyroch **základných výstupov profesijného rozvoja** (ďalej „CDO“, z angl. Core Development Outcomes). Zároveň každý druh ocenenia vyžaduje aj splnenie dodatočných **špecializovaných výstupov** (ďalej „SO“, z angl. Specialist Outcomes). Podrobnejšie informácie o rámci profesijného rozvoja SEDA sú dostupné na linku: <https://www.seda.ac.uk/professional-development-opportunities/seda-professional-development-framework-seda-pdf/what-is-seda-pdf/>.

Úspešným ukončením tohto kurzu akreditovaného v rámci **Ocenenia podpory učenia sa študentov** (Supporting Learning Award) by jeho absolventi mali preukázať naplnenie týchto hodnôt a súvisiacich výstupov:

a) **hodnoty SEDA:**

V1 = rozvoj porozumenia tomu, ako sa ľudia učia

Kurz poskytuje viaceré príležitosti na skúmanie rôznych teórií, modelov a štýlov učenia sa a účastníci sa naučia, ako ich znalosť možno využiť na podporu učenia sa študentov.

V2 = schopnosť vyučovať spôsobmi, ktoré sú vedecké, profesionálne a etické

Účastníci kurzu preukážu, že dokážu využiť odporúčania z odbornej literatúry a príklady dobrej praxe vo svojej vlastnej výučbe.

V3 = rozvoj učiacich sa komunit a práca s nimi

V rámci kurzu budú účastníci pri viacerých zadaniach pracovať spoločne na rozvoji svojej vlastnej pedagogickej praxe, a tiež preukážu, že vedia navrhovať a využívať rôzne spôsoby na podporu učenia sa študentov s druhými a od druhých.

V4 = oceňovanie rozmanitosti a podpora inkluzivity

Všetci účastníci kurzu by mali mať zabezpečený prístup k vzdelávacím príležitostiam, a zároveň musia preukázať, že vedia oceniť rozmanitosť svojich študentov a dokážu prispôbiť svoju výučbu ich individuálnym potrebám.

V5 = Neustále premýšľanie o možnostiach sebarozvoja, rozvoja ostatných a procesov

Kurz poskytuje viaceré príležitosti na porovnávanie prvotne stanovených vlastných cieľov profesijného rozvoja a postupné hodnotenie ich napĺňania a prehodnocovanie nových cieľov sebarozvoja. V rámci jednotlivých výstupov by účastníci mali preukázať, že dokážu identifikovať tiež možnosti podpory rozvoja ostatných ľudí a procesov, s ktorými prichádzajú do styku.

b) základné výstupy profesijného rozvoja = absolventi kurzu vedia:

CDO1 = identifikovať ciele, smerovanie a priority vlastného profesijného rozvoja

Účastníci kurzu preukážu, že sú schopní stanoviť si vhodné, relevantné ciele vlastného profesijného rozvoja.

CDO2 = plánovať prvotný a/alebo pokračujúci vlastný profesijný rozvoj

Účastníci kurzu preukážu, že na základe stanovených cieľov dokážu plánovať vlastný profesijný rozvoj.

CDO3 = realizovať vhodné rozvojové aktivity

Viaceré výstupy kurzu sú zamerané na návrh a realizáciu vhodných rozvojových aktivít účastníkmi kurzu (individuálne alebo vo dvojiciach/skupinách).

CDO4 = hodnotiť vlastný profesijný rozvoj a pedagogickú prax a vzťahy medzi nimi

Účastníci kurzu preukážu, že sú schopní hodnotiť svoj profesijný rozvoj vo väzbe na vlastnú pedagogickú prax.

c) špecializované výstupy pre oblasť podpory učenia sa študentov = absolventi kurzu vedia:

SO5 = používať rozličné vhodné prístupy na umožnenie a uľahčenie učenia sa

Účastníci kurzu v rámci viacerých výstupov preukážu, že vedia navrhnúť rôzne spôsoby na podporu učenia sa študentov, napr. voľbou a používaním rozličných adekvátnych vyučovacích metód či prostriedkov, komunikačných techník, digitálnych technológií. Účastníci musia vedieť zdôvodniť, ako ich návrhy uľahčujú proces učenia sa, vedú k hĺbkovému učeniu sa a reagujú na vzdelávacie potreby jednotlivých študentov.

SO6 = používať rozličné metódy na zhodnotenie vlastnej úlohy v podpore učenia sa

V úzkej nadväznosti na SO5 musia účastníci kurzu preukázať, že vedia identifikovať vzdelávacie potreby jednotlivých študentov a vo svojej práci využívať rôzne koncepcie na podporu a umožnenie hĺbkového učenia sa.

SO7 = zosúladiť svoje profesionálne pôsobenie s relevantnými stratégiami, politikami a požiadavkami na kvalitu

Účastníci kurzu preukážu, že vedia hodnotiť študentov zmysluplným spôsobom v konštruktívnom súlade s cieľmi a metódami výučby a že vedia využívať spätnú väzbu z hodnotenia výučby na ďalší profesijný rozvoj a skvalitňovanie svojej výučby v súlade s poslaním (misiou) univerzity.

Rámcový opis spôsobu dosiahnutia uvedených hodnôt a výstupov Ocenenia podpory učenia sa študentov v tomto kurze uvádzame v originálnom znení z akreditačného spisu kurzu v prílohe A. V ďalších častiach príručky konkretizujeme ich dosiahnutie vždy pri charakteristike jednotlivých výstupov odovzdávaných účastníkmi kurzu. Každý účastník by mal byť schopný na účel získania certifikátu od SEDA v závere kurzu identifikovať, ako demonštroval naplnenie jednotlivých hodnôt SEDA (V1 – V5) a tiež ňou požadovaných výstupov (CDO1 – CDO4 a SO5 – SO7) v rámci jednotlivých aktivít kurzu a ním odovzdávaných výstupov pomocou formulára uvedeného v prílohe B. Ten po vyplnení odovzdá najneskôr na poslednom spoločnom stretnutí v letnom semestri.

3 ORGANIZÁCIA AKTIVÍT KURZU POČAS AKADEMICKÉHO ROKA

Kurz je rozdelený do dvoch semestrov (ideálne počas prvého ročníka doktorandského štúdia), v ktorých sa postupne prostredníctvom rozličných aktivít dosahujú jednotlivé výstupy profesijného rozvoja. V prvom semestri sa uskutočňuje výučba formou šiestich spoločných workshopov, ktoré kladú veľký dôraz na aktivitu účastníkov a tvorbu požadovaných výstupov v rámci jednotlivých workshopov, resp. individuálnou prácou, ale najmä spoločnou prácou vo dvojiciach či v skupinách v období medzi jednotlivými workshopmi. Na úspešné absolvovanie kurzu sa **každý účastník musí aktívne zúčastniť aspoň na štyroch z týchto workshopov**. Aj v prípade absencie na niektorom workshope musí preukázať dosiahnutie súvisiacich výstupov profesijného rozvoja vypracovaním a odovzdaním s ním súvisiacich požadovaných výstupov. Tých je spolu deväť (O1 až O9) za celý prvý semester a **každý účastník musí spracovať a odovzdať všetky tieto výstupy v požadovanej kvalite** (podľa zadania individuálne/vo dvojiciach/ v skupinách).

Druhý semester kurzu pozostáva z prípravy dvoch individuálnych výstupov jednotlivých účastníkov kurzu a na ne nadväzujúcich spoločných stretnutí za účasti vždy viacerých členov lektorského tímu na prezentovanie a vzájomné zhodnotenie pripravených výstupov. **Každý účastník musí spracovať oba výstupy na požadovanej kvalitatívnej úrovni a aktívne sa zúčastniť na oboch spoločných stretnutiach**. Ide o tieto výstupy/aktivity:

- a) **individuálna odborná a metodická príprava na mikrovyučovanie** (vypracovanie metodického rozboru časti zvolenej vyučovacej hodiny z predmetu vyučovaného účastníkom kurzu – jeho základnú štruktúru uvádzame v prílohe C). Následne na dvoch spoločných stretnutiach každý **uskutoční mikrovyučovanie** podľa svojej prípravy v rozsahu 20 – 25 minút a v nasledujúcej spoločnej diskusii sa bude jeho výstup analyzovať a hodnotiť (cca 5 – 10 minút). Samotné mikrovyučovanie sa bude nahrávať a každý účastník po skončení dostane k dispozícii svoje video – na jeho základe aj na základe výsledkov diskusie spätne **zhodnotí, či sa mu podarilo**

vyučovanie uskutočniť v súlade s predbežným metodickým rozborom a písomne identifikuje a zdôvodní vzniknuté rozdiely. Ako výstup z tejto aktivity odovzdá každý účastník svoj **pôvodný metodický rozbor spolu so stručnou hodnotiacou esejou porovnávajúcou plán s reálnym priebehom mikrovýučovania** (odporúčaný rozsah hodnotiacej eseje: cca 200 – 400 slov) (**V: 1, 2, 3, 4, 5; CDO: 1, 2, 3, 4; SO: 5, 6, 7**);

- b) **individuálna príprava prípadovej štúdie opisujúcej účastníkom zvolenú situáciu súvisiacu s výučbou na vysokej škole** (každý účastník kurzu bude mať podľa svojej témy prideleného mentora spomedzi tímu lektorov, s ktorým bude môcť v prípade otázok konzultovať pripravovanú prípadovú štúdiu) – cieľovou skupinou na riešenie danej prípadovej štúdie budú jeho spolužiaci z kurzu. Zvolená situácia môže byť inšpiratívnym príkladom dobrej praxe alebo problémom, ktorý podľa účastníka kurzu treba riešiť. Odporúčaný rozsah textu prípadovej štúdie je cca 2 strany (500 – 900 slov). Na dvoch záverečných spoločných stretnutiach sa budú postupne **analyzovať všetky pripravené prípadové štúdie vždy pod vedením ich autora** (cca 30 minút na analýzu opísanej situácie a diskusiu o nej vrátane záverečného zhrnutia a zhodnotenia výsledkov diskusie autorom) (**V: 2, 3, 5; CDO: 4; SO: 7**).

Splnenie jednotlivých požiadaviek na oba výstupy letného semestra zhodnotí pridelený mentor podľa súvisiacich **hodnotiacich kritérií** uvedených vo formulári v prílohe D, a to aj vo väzbe na príslušné hodnoty a výstupy Ocenenia podpory učenia sa študentov.

4 VYUČOVACIE CIELE, PRIEBEH A HLAVNÉ VÝSTUPY WORKSHOPOV

Jednotlivé workshopy v trvaní 8 vyučovacích hodín sa uskutočnia s hlavným cieľom spoločne hľadať a nachádzať odpovede na tieto otázky (názov každého workshopu):

WORKSHOP 1: Prečo som na tomto kurze? Akí sú moji študenti a ako k nim pristupujem?

Po absolvovaní workshopu budú účastníci vedieť (**V: 1, 2, 3, 4, 5; CDO: 1, 2, 3, 4; SO: 5, 6**):

- *charakterizovať pojmy vyučovanie a učenie sa v ich vzájomných súvislostiach,*
- *opísať postavenie a vzájomné vzťahy učiteľa a študentov počas vyučovania,*
- *rozlíšiť medzi vyučovaním orientovaným na študenta a vyučovaním orientovaným na učiteľa a analyzovať ich výhody a nevýhody z pohľadu učiteľa aj študentov,*
- *porovnať hĺbkové učenie sa a povrchové učenie sa a uviesť príklady situácií z vlastných skúseností s vysokoškolským štúdiom, ktoré viedli ku každému z nich,*
- *zhrnúť najdôležitejšie didaktické zásady a vysvetliť prínos ich využívania vo vyučovaní na zvýšenie jeho efektívnosti,*

- *analyzovať a diagnostikovať skupinu študentov, ktorých každý účastník vyučuje, z hľadiska úrovne ich vedomostí a spôsobilostí, preferovaných učebných štýlov, poznávacích potrieb atď.,*
- *posúdiť interferenciu medzi svojím vlastným štýlom výučby a štýlom učenia sa študentov,*
- *vybrať a prispôbiť metódy a zásady výučby rozdielnym štýlom učenia sa študentov tak, aby vo všeobecnosti vyhoveli väčšine, ale v prípade interakcie s jedným študentom jeho individuálnemu štýlu učenia sa,*
- *aplikovať vo výučbe rozličné spôsoby motivácie tak, aby boli naplnené vzdelávacie potreby študentov zameraných na rôzne oblasti motivácie,*
- *vysvetliť význam spätnej väzby pre študenta aj učiteľa a využiť ju pri sebareflexii a sebaregulácii v ďalšej pedagogickej činnosti.*

Priebeh a obsah workshopu:

Prvý workshop sa začne aktívnou prácou v skupinách hľadaním odpovede na otázku: Čo sa deje so študentmi vysokej školy počas piatich rokov ich štúdia na bakalárskom a inžinierskom stupni? Po vzájomnej diskusii každá skupina zosumarizuje hlavné závery v grafe, kde na osi x bude plynutie času v rokoch štúdia na VŠ a na osi y budú „veličiny“, ktoré skupina identifikovala – krivky znázornia ich očakávaný vývoj v čase. Ten následne vysvetlia pred zvyškom skupiny a na základe výsledkov diskusie v celej triede svoj graf v prípade potreby upraví a doplní o zrozumiteľnú legendu/stručné vysvetlenie.

Vysokoškolskí učitelia svoju prácu vykonávajú pre svojich študentov. Preto by mali neustále premýšľať nad tým, ako majú jednotlivé vyučovacie hodiny vyzeráť, cez optiku potrieb svojich študentov. Účastníci kurzu sa v spoločnej diskusii oboznámia s jednotlivými hodnotami SEDA (V: 1 – 5), očakávanými výstupmi celého kurzu (CDO: 1 – 4; SO: 5 – 7) a ich vzťahom k podstate a jednotlivým aktivitám kurzu, ktorý je akreditovaný v rámci **Ocenenia podpory učenia sa študentov**. Celý kurz je navrhnutý tak, aby účastníkov postupne previedol cez jednotlivé súčasti vyučovacieho procesu a uľahčil im reflexiu o jeho príprave, priebehu a hodnotení tak, aby ho vedeli čoraz lepšie prispôsobovať svojim študentom a aby stimuloval ich učenie sa. K naplneniu tohto cieľa smeruje celá organizácia, zvolené témy a požiadavky na úspešné absolvovanie kurzu (aktívna účasť, portfólio 9 výstupov v nadväznosti na témy workshopov v prvom semestri, ako aj aktivity a výstupy druhého semestra).

Vyučovanie verzus učenie sa, postavenie učiteľa a študenta vo vyučovacom procese: vyučovanie nie je jednostranná činnosť učiteľa, ale proces, ktorý má najmä podporovať učenie sa študentov. Vzájomná diskusia o úlohách učiteľa a študenta ako dvoch subjektov (riadiaceho a riadeného) v tomto procese je východiskom pre nasledujúce témy.

Vyučovanie orientované na študenta verus vyučovanie orientované na učiteľa, hĺbkové učenie sa verus povrchové učenie sa: riešenie prípadovej štúdie a diskusia o vybraných pasážach z vedeckých/odborných článkov k danej problematike so závermi:

- a) vyučovací proces sa deje kvôli študentom, a preto by mal byť prispôsobený ich vzdelávacím potrebám a štýlom učenia sa,
- b) orientáciou zvolených stratégií vyučovania na stimulovanie aktívneho učenia sa študentov sa podporuje hĺbkové učenie sa, pri ktorom sa nielen rozvíja ich tvorivé ekonomické myslenie, ale zväčšuje sa aj trvácnosť ich vedomostí a zručností lepšou stimuláciou pamäťových procesov.

Didaktické zásady: bez ohľadu na konkrétny predmet, ciele a obsah učiva pedagogická teória rozlišuje viaceré princípy, ktorých dodržiavanie vedie k lepším učebným výsledkom študentov a tým k efektívnejšiemu vyučovaciemu procesu – diskusia o jednotlivých zásadách a možných spôsoboch ich uplatňovania v ekonomických predmetoch na vysokej škole.

V druhej časti workshopu bude kladený dôraz na využívanie humanistického prístupu k učeniu sa, vychádzajúceho pôvodne z psychoterapeutického prístupu C. R. Rogersa, ktorý bol neskôr aplikovaný na výchovu a vzdelávanie. Tento štýl predpokladá, že u človeka existuje prirodzený sklon k získavaniu nových poznatkov a učenie sa je efektívne vtedy, keď sa osobnosť nachádza v stimulujúcom prostredí. Súčasťou tohto prostredia na vysokej škole je učiteľ, ktorý má byť facilitátorom rozvoja osobnosti študenta z odbornej stránky, ale i osobnostnej.

V rámci tejto časti workshopu bude využitý integrovaný tematický spôsob výučby, ktorý spojí oblasti, resp. témy týkajúce sa poznania kognitívnych a ďalších osobnostných charakteristík študentov (schopnosti, vedomosti, zručnosti, poznávacie potreby, štýl učenia sa, motivácia, postoje, záujmy...) a poznatky z oblasti psychológie učenia – spôsoby motivácie, poskytovania spätnej väzby, transferu poznatkov. V priebehu workshopu budú aplikované aktivizujúce vyučovacie metódy, ktoré umožnia zaoberať sa zaujímavým a aktívnym spôsobom problémami, s ktorými sa účastníci kurzu sami v pedagogickej práci stretávajú, a zároveň budú ukážkou toho, čím sa dá vyučovanie oživiť pri preberaní každej odbornej témy. Konkrétne budú využité: skupinová diskusia, práca v malých skupinách, práca vo dvojiciach, samostatná práca, brainstorming, vyplňanie dotazníka, hranie rolí. Pomocou týchto metód budeme s účastníkmi kurzu hľadať odpovede najmä na tieto otázky:

- *Akí sú moji študenti a čo od nich očakávam? Som s nimi spokojný alebo nespokojný? Prečo?*
- *Pamätám si, čo som pred pár rokmi očakával od svojich učiteľov ja? Viem, čo očakávajú študenti odo mňa? Zaujíma ma to vôbec? Prečo áno/nie?* (individuálne vyplnenie dotazníka citlivosti na spätnú väzbu a zhodnotenie výsledku)
- *Ako vyučujem? Ako sa študenti učia? Rešpektujem rôzne učebné štýly študentov?* (ukážky metód na diagnostikovanie učebných štýlov)

- *Ako sa študenti správajú na mojich hodinách? Sú aktívni? Sú pasívni? Kedy? Prečo? Čo má na to vplyv?*
- *Akým spôsobom aktivizujem a motivujem svojich študentov?*
- *Ako viem, že študenti tému pochopili? Čo robím preto, aby vedomosti mojich študentov boli hlboké, komplexné a trvalé?* (pozitívny špecifický a nešpecifický transfer, aktivita, názornosť, primeranosť, vedeckosť, opakovanie, kontrola)
- *Kedy mám z cvičenia dobrý/zlý pocit? Akú spätnú väzbu od študentov dostávam? Čo som sa rozhodol zmeniť vo svojom spôsobe práce a v prístupe k študentom na základe workshopu? Ako to docielim?* (sebareflexia a sebahodnotenie – vytýčenie si dvoch osobných cieľov)

Odovzdávané výstupy (O) súvisiace s WORKSHOPOM 1:

O1: grafické znázornenie vývoja identifikovaných veličín vo vývine študentov počas štúdia na vysokej škole s osobitným zvýraznením tých, ktoré vie vysokoškolský učiteľ aspoň do istej miery ovplyvniť (vypracované a prediskutované skupinami účastníkov + doplnené o stručnú legendu a vysvetlenie po prezentovaní pred celou triedou) (V: 1, 4, 5; CDO: 4; SO: 6)

O2: účastníkmi vypracovaný návrh systému motivovania študentov na konkrétnej hodine a celkovo počas semestra s ohľadom na poznávaciu, sociálnu a výkonovú oblasť (V: 1, 3, 4, 5; CDO: 1, 2, 3; SO: 5, 6) – podľa týchto dispozícií:

- a) každý účastník si vyberie konkrétnu tému/vyučovaciu hodinu a v rámci nej ukáže, ktoré incentívy využije na motivovanie študentov. Zároveň identifikuje, ktoré oblasti motivácie boli zastúpené, napr. poznávacie motívy (neurčitosť, problémovosť, názornosť informácií atď.), sociálne motívy (skupinová práca, súťaž a i.), výkonové motívy (prideľovanie bodov a pod.). Dbáť sa bude na rôznorodosť motívov, aby sa vyhovelo rôznym typom študentov a ich rôznym učebným štýlom a potrebám;
- b) účastník navrhne systém priebežného motivovania študentov počas celého semestra v predmete, ktorý vyučuje. Dôležitá je priebežná kontrola práce a výkonov študentov s presne stanovenými kritériami, čo bude mať vplyv na celkové hodnotenie študenta z daného predmetu na konci semestra.

WORKSHOP 2: Ako si určím ciele výučby? Ako budem vyučovať? (Stručný úvod)

Po absolvovaní workshopu budú účastníci vedieť (V: 1, 2, 4, 5; CDO: 1, 2, 3, 4; SO: 5, 6, 7):

- *využiť zvolenú taxonómiu vyučovacích cieľov na správnu formuláciu adekvátnych cieľov pre zvolené vyučovacie hodiny,*

- *naplánovať vhodné ciele vyučovacej hodiny a prispôbiť im zodpovedajúci spôsob práce na hodine a spôsob overovania dosiahnutia stanovených cieľov,*
- *charakterizovať podstatu vybraných vyučovacích metód aplikovateľných vo vyučovacom procese na vysokej škole,*
- *vysvetliť vzťah vyučovacej metódy k ostatným prvkom didaktického systému,*
- *zdôvodniť význam aktivizujúcich vyučovacích metód vo vyučovacom procese na vysokej škole,*
- *posúdiť účinnosť a pedagogickú efektívnosť vyučovacích metód vzhľadom na konkrétnu pedagogickú situáciu.*

Priebeh a obsah workshopu:

Ciele výchovy a vzdelávania, taxonómie špecifických vyučovacích cieľov – hoci učiteľ by mal prispôbovať vyučovanie potrebám študentov, zodpovednosť za vyučovací proces a jeho výsledky nesie on sám. Aby bolo možné zhodnotiť úspešnosť vyučovania, je potrebné stanoviť si vyučovacie ciele „šité na mieru“ študentom. Taxonómie špecifických cieľov sú vhodným východiskom na to, aby formulácia konkrétnych cieľov v práci učiteľa bola správna a umožnila realizovať vyučovací proces efektívne. Účastníci kurzu sa tu oboznámia s vybranými teoretickými východiskami k danej téme využitím vrstovníckeho vyučovania – každý v skupine dostane za úlohu naštudovať si podstatu inej taxonómie a následne ju vysvetlí ostatným v skupine. Spoločná diskusia v triede potom bude smerovaná k hľadaniu odpovedí na to, ako môže poznanie taxonómií cieľov pomôcť učiteľovi v jeho pedagogickej práci.

Stanovenie cieľov a plánovanie vyučovacej hodiny – účastníci kurzu si vo dvojiciach precvičia správnu voľbu a formuláciu cieľov (každá dvojica pre vybranú tému cvičenia z im blízkeho ekonomicky zameraného predmetu – napríklad toho, ktorý sami učia). Potom svoje ciele (5 – 10 vyučovacích cieľov) predstavia a obhajujú pred druhou dvojicou v rámci 4-člennej skupiny a upravia ich na základe spätnej väzby a spoločnej diskusie do finálnej podoby. Tú odovzdajú písomne ako výstup (O3) do portfólia, ktorým sa bude preukazovať naplnenie viacerých požadovaných výstupov kurzu.

Základné prvky vyučovacieho procesu, konštruktívne zosúladenie vyučovacích cieľov, metód výučby/učenia sa a hodnotenia študentov v rámci vyučovacej hodiny – v nadväznosti na ciele, ktoré si jednotlivé dvojice stanovili, dostanú úlohu diskutovať o tom, akým spôsobom práce na príslušnom cvičení je vhodné jednotlivé ciele dosiahnuť a či sa dá stihnúť pri danej téme v danom čase cvičenia naplniť všetky ciele aktivitami, ktoré navrhli. Zároveň budú diskutovať o vhodných možnostiach overenia toho, či sa jednotlivé ciele skutočne dosiahli. Úloha zdôrazňuje význam teórie konštruktívneho zosúladenia vyučovacích cieľov, metód výučby/učenia sa a metód hodnotenia študentov pre účinnejší a efektívnejší vyučovací proces

podporujúci hĺbkové učenie sa študentov. Túto teóriu si priblížia pomocou samoštúdia zadaneho článku na danú tému a krátkej diskusie o jeho odkaze (hlavných myšlienkach).

Prehľad vyučovacích metód vhodných pre ekonomické vzdelávanie na vysokých školách – vyučovacie metódy tvoria nosnú časť pedagogickej komunikácie učiteľa so študentmi a dávajú odpoveď na to, ako treba na základe myšlienkových operácií postupovať vo vyučovacom procese, aby boli dosiahnuté jeho ciele. V rámci interakcie medzi učiteľom a študentom ide o vzájomnú spoluprácu, pri ktorej vysokoškolský učiteľ akceptuje psychologické, sociálne a somatické individuálne zvláštnosti študenta a študent sa prevažne na základe svojich osobných aktivít stotožňuje so stanovenými cieľmi vyučovania. Vyučovacie metódy dávajú odpoveď na to, ako postupovať vo vyučovacom procese, aby boli dosiahnuté stanovené výchovno-vzdelávacie ciele. Pomocou nich sa učiteľ snaží sústrediť pozornosť študentov, aktivizovať ich záujem, vnímanie, pozornosť a myslenie, a tiež organizovať ich praktické činnosti. Ich úlohou je aj upevnenie a kontrola kvality a množstva získaných vedomostí. Preto je dôležité, aby každý učiteľ poznal ich podstatu a vedel ich aj správne využívať. Viacerí odborníci prirovnávajú vyučovaciu metódu k nástrojom, ktoré sú potrebné na vykonávanie rôznych profesií, a chápu ju ako jeden z najdôležitejších nástrojov učiteľa na dosiahnutie výchovno-vzdelávacích cieľov. Poznanie rozličných metód je pre prácu učiteľa na vysokej škole veľmi dôležité, lebo vyučovacími metódami sa transformuje a interpretuje obsah vzdelávania a výchovy v konkrétnom vyučovacom procese a prostredníctvom nich učelia vedú študentov k poznaniu nového.

Vysokoškolský učiteľ volí vyučovacie metódy z množiny metód, ktoré pozná a vie ich didakticky vhodne aplikovať vo vyučovaní. Je preto potrebné, aby ich poznával a overoval si možnosti ich uplatnenia vo vlastnej výučbe. Na to potrebuje poznať charakteristiku základných skupín vyučovacích metód a tiež kritériá ich voľby. Klasifikácia metód je dôležitá, lebo umožňuje učiteľovi orientovať sa v ich množstve a súčasne mu ukazuje cestu k vlastnému tvorivému hľadaniu a overovaniu si optimálnych vyučovacích postupov. Učiteľ sa osvojením klasifikácie metód presviedča, že nemôže žiadnu z nich označiť za najlepšiu alebo najhoršiu, ale každá, ak je tvorivo a vhodne aplikovaná, prináša pri adekvátnych podmienkach aj kvalitné výsledky.

Znalosť širšieho spektra vyučovacích metód je dôležitá aj preto, že rôzne témy (ciele a obsahy vzdelávania) si vyžadujú využitie rozličných vyučovacích metód a rôznym študentom vyhovuje rôzny spôsob práce. Dôležitosť osvojenia si a využitia rôznych metód vyplýva tiež z poznania, že schopnosť dlhodobého sústredenia sa je u študentov časovo obmedzená a učiteľ ju môže predĺžiť, ak vo vyučovacom procese zmysluplne strieda viaceré vyučovacie metódy. Pri ich výbere by mal brať do úvahy aj výkonovú krivku študentov, ktorá počas dňa kolíše. O najvhodnejšej vyučovacej metóde by mal učiteľ premýšľať už pri plánovaní a príprave vyučovacej hodiny na základe jej cieľov a determinujúcich faktorov. Spolu s účastníkmi kurzu budeme hľadať odpovede na tieto otázky:

– *Aké vyučovacie metódy mám k dispozícii pri ich výbere?*

- *Je portfólio vyučovacích metód, ktoré poznám, dostatočné?* (rozdelenie metód na tradičné a aktivizujúce, charakteristika vybraných skupín vyučovacích metód z hľadiska vyučovania na vysokej škole)
- *Aké faktory ovplyvňujú učiteľa pri výbere vyučovacích metód?*
- *Aké sú vzťahy vyučovacích metód a ostatných prvkov didaktického systému?* (vzťah vyučovacej metódy k cieľom vyučovania, obsahu vyučovania, didaktickým zásadám, učiteľovi, študentom, organizačnej forme vyučovania, vyučovaciemu štýlu, učebnému štýlu, materiálnym didaktickým prostriedkom a i.)
- *Aké sú výhody a nevýhody rozličných vyučovacích metód?* (pedagogická efektívnosť vyučovacích metód, SWOT analýza vybraných tradičných a aktivizujúcich vyučovacích metód)

Odovzdávaný výstup (O) súvisiaci s WORKSHOPOM 2:

O3: formulácia 5 – 10 vyučovacích cieľov vhodných pre vybranú tému cvičenia ekonomicky zameraného predmetu (spracovanie vo dvojiciach a diskusia o nich v 4-členných skupinách: odovzdáva sa finálna podoba po pripomienkach z diskusie) – dôležité je dodržať formálnu správnosť formulácie a kritériá na správne stanovenie cieľov, ako aj obsahovú relevantnosť a primeranosť stanovených cieľov z hľadiska témy, času cvičenia a cieľovej skupiny (V: 2, 5; CDO: 4, SO: 5, 7)

WORKSHOP 3: Ako sa budú učiť moji študenti?

Po absolvovaní workshopu budú účastníci vedieť (V: 1, 2, 3, 4, 5; CDO: 1, 2, 3, 4; SO: 5, 6):

- *uviesť aktivizujúce vyučovacie metódy vhodné na využitie na seminári a cvičení,*
- *vysvetliť, na čo sa zamerať pri aplikácii dialogických vyučovacích metód, t. j. diskusie, rozhovoru, dialógu: napr. otázky podnecujúce študentov k premýšľaniu, rozvoj myslenia nižšieho a vyššieho rádu pomocou otázok v diskusii, typy diskusie, autohodnotenie schopnosti moderovať diskusiu (pomocou testu), rady pre úspešný dialóg a diskusiu a i.,*
- *vhodne využiť metódy riešenia problémov, napr. metódu čiernej skrinky, brainstorming, brainwriting (tvorivá aplikácia vedomostí a získaných praktických zručností vrátane samostatného výberu už upevnených algoritmov rôznych riešení, posun v intelektuálnom rozvoji študentov prejavujúcom sa ich úplnou samostatnosťou pri skúmaní a riešení zadaných problémov, laterálne myslenie pri ich využívaní, rozvoj tvorivého myslenia pri riešení problémov),*
- *vhodne využiť projektovú vyučovaciu metódu (riešenie komplexných teoretických alebo praktických problémov na základe aktívnej činnosti študentov, SWOT analýza projektovo orientovaného vyučovania),*

- *vhodne využiť situačné, prieskumné a výskumné vyučovacie metódy (prípadové štúdie, akčný výskum),*
- *vhodne využiť ďalšie aktivizujúce vyučovacie metódy (napr. kooperatívne učenie, simulačné a inscenačné vyučovacie metódy a i.),*
- *aplikovať rôzne aktivizujúce metódy na svojich vlastných seminároch a cvičeniach.*

Priebeh a obsah workshopu:

Aktivizujúce vyučovacie metódy a ich využitie na rozvoj schopností samostatného získavania vedomostí a učenia sa študentov – využitie vybraných metód aktívneho učenia sa na hodinách s menším počtom študentov (cvičenia, semináre).

Pri výbere metód aktívneho učenia sa budeme vychádzať z požiadavky, aby vyučovacie metódy využívané na cvičeniach a seminároch podporovali aktivitu študentov až do bádateľskej a tvorivej úrovne. Jedným z predpokladov úspechu učiteľa je pochopiť, aké metódy prispievajú k tomu, aby študenti boli na seminároch a cvičeniach aktívni a vzájomne spolupracovali. Prostredníctvom aktivizujúcich metód má dať učiteľ študentom dostatočný priestor na prezentáciu a odbornú diskusiu. Ich cieľom tiež je, aby sa študenti učili kritickému mysleniu, argumentácii, kooperácii, interpretácii faktov, osvojovali si rôzne spôsoby riešenia problémov. Účastníci kurzu sa majú naučiť zvoliť metódy, ktorými študenti riešia konkrétne študijné úlohy, pričom uplatňujú rôzne logicko-myšlienkové postupy, ako analýzu, syntézu, komparáciu, analógiu, generalizáciu, konkretizáciu, indukciu, dedukciu.

V kurze sa zameriavame na vedenie seminárov a cvičení, a preto pri voľbe vyučovacej metódy vychádzame z ich podstaty. Poukážeme na výhody ustálenej skupiny študentov, čo ovplyvní aj výber a realizáciu vyučovacích metód (pri niektorých vyučovacích metódach v anonymnom kolektíve nemajú študenti záujem zapájať sa do aktivít). Voľbu vyučovacej metódy ovplyvní aj charakter danej formy vyučovania:

- a) v prípade *seminára* sa nadväzuje na prednášku a jeho cieľom je prehĺbiť a aplikovať teoretické poznatky získané na prednáške alebo počas samoštúdia. Pri výbere metód má preto učiteľ vychádzať z toho, že seminár má byť zameraný na intelektové činnosti a prezentácie študentov (nie nahrádzať prednášku pri menšom počte študentov). Tiež treba pamätať na to, že počas seminára sa majú študenti učiť využívať jazykové prostriedky primerane vzhľadom ku komunikačnej situácii a rozvíjať tak svoje komunikačné zručnosti. Na seminároch sa za aktívnej účasti študentov teoreticky a metodologicky rozvíjajú a prehľbujú poznatky z predmetov. Základnou charakteristikou seminára je aktivita študentov, preto zameriame pozornosť predovšetkým na metódy umožňujúce ich aktivizáciu;

- b) na *cvičeniach* sú oproti semináru viac zastúpené praktické činnosti študentov, nácvik zručností a aplikácia teoretických poznatkov získaných na prednáške na konkrétne javy. Upevňujú a prehlbujú sa tu vedomosti študentov získané počas prednášok a samostatného štúdia. Cvičenia by mali byť pre študentov príležitosťou na nácvik intelektových zručností (napr. pri riešení ekonomických úloh a príkladov), tvorivých a interpretačných zručností, komunikatívnych zručností.

Na seminároch a cvičeniach možno na aktivizáciu študentov využiť podobné vyučovacie metódy. Treba však pamätať na to, že pri cvičeniach by mali prevažovať praktické činnosti študentov. Z vyučovacích metód využívaných na cvičeniach a seminároch sa bližšie zameriame na dialogické metódy (diskusiu, rozhovor, dialóg), problémové metódy, riešenie projektov, kolaboratívne a kooperatívne učenie sa, situačné, prieskumné a výskumné metódy, simulačné metódy, inscenačné metódy a i. Spolu s účastníkmi kurzu budeme hľadať odpovede na tieto otázky:

- *Ako a kde môžem využiť konkrétne vyučovacie metódy?* (regulácia a autoregulácia učenia sa prostredníctvom vyučovacích metód)
- *Aké vyučovacie metódy by som si vybral na konkrétnu vyučovaciu hodinu?* (návrh a zdôvodnenie výberu vyučovacích metód na konkrétnu vyučovaciu hodinu/tému)
- *Podporujem dostatočne divergentné myšlienkové procesy študentov?* (ako produkovať nápady, alternatívy riešení, rozvíjanie zodpovednosti študenta za divergentnú produkciu)
- *Ako zefektívniť vyučovanie na seminári/cvičení?*
- *Ako zvýšiť ochotu študentov zapájať sa do aktívneho vyučovania?* (techniky vytvorenia atmosféry v skupine podporujúce využitie aktivizujúcich vyučovacích metód)

Odovzdávaný výstup (O) súvisiaci s WORKSHOPOM 3:

O4: návrh a obhajoba využitia vybranej aktivizujúcej vyučovacej metódy aplikovanej na seminári/cvičení vo vybranej téme predmetu vyučovanej účastníkom kurzu – účastníci vo dvojiciach nadviažu na výstup O3 z predošlého workshopu a pripraví návrh využitia konkrétnej aktivizujúcej vyučovacej metódy vhodnej na naplnenie niektorého zo stanovených vyučovacích cieľov. Rámcovo ju pripraví obsahovo (napr. stručný koncept obsahového zamerania zadania prípadovej štúdie, problémovej úlohy, úlohy na skupinovú prácu študentov, formulácia témy a cieľov diskusie a pod.), stručne zdôvodní jej väzbu na stanovený cieľ a opíše metodický postup jej využitia na hodine. Každá dvojica odprezentuje svoj návrh v trvaní cca 5 minút pred ostatnými účastníkmi s dôrazom na jasné zdôvodnenie svojej voľby. Účastníci diskutujú o prezentovanom návrhu. Prezentujúca dvojica zaujme postoj k spätnej väzbe a na jej základe finalizuje svoj návrh, ktorý odovzdá v písomnej podobe (V: 1, 2, 3, 4, 5; CDO: 1, 2, 3, 4; SO: 5, 6, 7)

WORKSHOP 4: Ako efektívne zorganizovať prácu na cvičeniach a s akými nástrojmi? Aké technológie môžem využívať na zvýšenie účinnosti výučby a lepšie učenie sa študentov?

Po absolvovaní workshopu budú účastníci vedieť (V: 1, 2, 3, 4, 5; CDO: 1, 2, 3, 4; SO: 5, 6, 7):

- *definovať pojmy organizačné formy vyučovania a vyučovacie prostriedky;*
- *zhodnotiť výhody a nevýhody rozličných organizačných foriem a vyučovacích prostriedkov využívaných vo vysokoškolskom vzdelávaní;*
- *posúdiť vhodnosť ich konkrétneho využitia na zvolenom cvičení/seminári;*
- *navrhnuť opatrenia na zvýšenie efektívnosti školskej výučby a domácej prípravy študentov;*
- *využívať princípy diferencovaného prístupu k študentom;*
- *navrhnuť a posúdiť vhodnosť využitia vyučovacích prostriedkov pre konkrétne predmety vyučované na vysokej škole;*
- *identifikovať rôzne možnosti využitia digitálnych nástrojov na zefektívnenie vyučovacieho procesu, konkrétne na:*
 - *podporu učenia sa, uľahčenie pochopenia učiva,*
 - *podporu zapájania sa študentov do výučby, aktivizáciu študentov,*
 - *vytváranie pozitívneho vzťahu študentov k učivu, predmetu a učiteľovi,*
 - *získovanie spätnej väzby od účastníkov,*
 - *vyhľadávanie informácií;*
- *identifikovať rôzne možnosti využitia digitálnych nástrojov na ľahšie plnenie vyučovacích cieľov v kontexte taxonómií vyučovacích cieľov vo všetkých fázach vyučovacieho procesu;*
- *dodržiavať princípy scaffoldingu pri využívaní nástrojov digitálnych technológií a prepájať viaceré technológie počas vyučovania, ako aj prepájať nástroje digitálnych technológií s rôznymi vyučovacími metódami.*

Priebeh a obsah workshopu:

Organizačné formy a vyučovacie prostriedky v ekonomickom vzdelávaní na vysokých školách – organizačné formy vyučovania, teda usporiadanie podmienok, sú na vysokej škole viac-menej dané. Učiteľ má k dispozícii buď prednášku, alebo seminár/cvičenie. Počas prvej časti tohto workshopu sa zameriame na adekvátne využitie času v týchto formách, aby výučba prebiehala čo najviac efektívne. Účastníci kurzu pritom využijú predchádzajúce vedomosti, predovšetkým o vyučovacích metódach. V ďalšej časti zhodnotíme možnosti využitia práce v iných formách vyučovania na vysokej škole ekonomického zamerania, ako sú napr. exkurzie, domáce úlohy a doučovanie študentov, resp. individuálne pohovory počas konzultačných hodín učiteľa.

V rámci plánovania organizácie vyučovania na vysokej škole budeme analyzovať aj vhodnosť využívaných vyučovacích prostriedkov a možnosti učiteľa, ktoré má pri ich výbere. Návrh a zhodnotenie možností použitia vybraných vyučovacích prostriedkov bude výsledkom portfólia každého účastníka kurzu, ktorý ich navrhne pre predmety, ktoré vyučuje. V tejto časti workshopu budeme pri práci využívať tieto vyučovacie metódy:

- brainstorming, dialogické metódy v motivačnej fáze,
- heuristické, dialogické metódy v expozičnej fáze,
- skupinová práca, cloze-test (posúdenie čitateľnosti vybraných vysokoškolských učebníc), diagnostické metódy (na zabezpečenie spätnej väzby) vo fixačnej fáze.

Využitie digitálnych technológií na zvýšenie účinnosti výučby a lepšie učenie sa študentov – cieľom druhej časti tohto workshopu je identifikovať rôzne možnosti využitia nástrojov digitálnych technológií na podporu učenia sa v rámci jednotlivých predmetov vyučovaných na vysokej škole. Ďalším cieľom je analyzovať možnosti využívania technológií vo vyučovacom procese na podporu zapájania sa študentov do výučby. Zvýšená angažovanosť študentov vo vyučovacom procese vedie k aktívnemu učeniu sa, a tým k efektívnejšiemu vyučovaciemu procesu. Študenti prostredníctvom nástrojov digitálnych technológií môžu získať pozitívny vzťah nielen k preberaným témam, ale aj k samotným predmetom, a tak isto k učiteľovi. Nástroje digitálnych technológií tak môžu viesť k *zvýšenej motivácii a aktivite študentov*. Jednou z možností, ako zefektívniť proces vyučovania a zapojiť študentov do diania na hodine, je posilnenie interaktivity pomocou interaktívnych digitálnych nástrojov, ktoré uľahčujú prácu so spätnou väzbou. V rámci tohto workshopu si identifikujeme aj možnosti využívania nástrojov na zisťovanie spätnej väzby a spôsoby ich zakomponovania do výučby.

Dôležitou súčasťou workshopu budú diskusie o tom, ako nástroje digitálnych technológií prispievajú k dosiahnutiu vyučovacích cieľov vo výučbe vo väzbe na taxonómie vyučovacích cieľov. Aj keď tieto nástroje väčšinou zrýchľujú procesy v rámci výučby a robia ju flexibilnejšou, poukážeme tiež na to, že nemôžu byť adekvátnou náhradou osobnosti učiteľa. Vymedzíme a prediskutujeme spolu pojem scaffolding vo vyučovacom procese. Efektívnosť vyučovacieho procesu je zabezpečená prostredníctvom digitálnych technológií aj tým, že môžu pomôcť uľahčiť pochopenie vysvetľovaného obsahu. V súčasnej informačnej dobe sú informácie čoraz viac dostupné a ich množstvo neustále rastie. Preto načrtneme tiež možnosti efektívneho vyhľadávania informácií, práce s informáciami v zmysle štandardov informačnej gramotnosti. V tejto časti uvedieme aj niekoľko príkladov využitia digitálnych nástrojov v rámci rôznych fáz vyučovacieho procesu: motivačnej, expozičnej, fixačnej i diagnostickej. Poslednou oblasťou na diskusiu bude prepojenie nástrojov digitálnych technológií a rôznych vyučovacích metód, ako aj dopĺňanie viacerých nástrojov digitálnych technológií.

Po stručnej inštrukčnej a ukázkach využitia vybraných aplikácií v rámci vyučovania dostanú účastníci priestor na vytvorenie krátkych ukážok aplikácie jednotlivých nástrojov

digitálnych technológií s prepojením na rôzne vyučovacie metódy podľa vlastnej voľby. V rámci tejto časti workshopu využijeme najmä tieto vyučovacie metódy a prístupy:

- *obrátaná trieda (flipped classroom)* – po oboznámení sa s konkrétnou aplikáciou dostanú účastníci priestor na oboznámenie publika s využitím tejto aplikácie vo vyučovacom procese,
- *demonštrácia* – ukážky postupu tvorby jednotlivých obsahov vo vybraných aplikáciách s rešpektovaním individuálnych osobitostí účastníkov (k jednotlivým častiam budú dopĺňané aj výučbové materiály vo forme prezentácií, textov, videí a ďalších ukážok),
- *rozhovor a diskusia* – o účinkoch využívania jednotlivých digitálnych nástrojov, ich prepájaní s ostatnými nástrojmi či vyučovacími metódami.

Diskusia bude viesť tiež k oboznamovaniu účastníkov s poslaním a cieľmi univerzity, ktorými sú okrem iného kvalitné vzdelávanie, rozvíjanie poznania, ako aj tvorivé bádanie. Absolventi kurzu by mali byť schopní prispievať k ich napĺňaniu aj využitím modernej didaktickej techniky, učebných pomôcok v elektronickej forme a digitálnych technológií vôbec.

Odovzdávané výstupy (O) súvisiace s WORKSHOPOM 4:

O5: portfólio možností využitia vyučovacích prostriedkov na vysokej škole vrátane analýzy ich vhodnosti v konkrétnom vyučovacom predmete – účastníci sa rozdelia do skupín podľa predmetov, ktoré vyučujú, resp. zamerania katedier, na ktorých pôsobia. Metódou skupinovej práce vypracujú portfólio všetkých dostupných vyučovacích prostriedkov vrátane učebných pomôcok, ktoré môžu pri svojej výučbe využiť v nadväznosti na ciele vyučovania zvoleného predmetu a charakteristiku študentov. Pri každom z nich stručne posúdia vhodnosť (pozitíva aj prípadné obmedzenia) využitia týchto vyučovacích prostriedkov. Na konci prvej časti workshopu každá skupina predstaví svoje návrhy a obhájí ich v rámci spoločnej diskusie s ostatnými účastníkmi (V: 1, 2, 3, 4, 5; CDO: 1, 2, 3, 4; SO: 5, 6, 7)

O6: vytvorenie ukážky cvičenia vo vybranej aplikácii – vytvorené cvičenie by malo byť využiteľné v rámci vyučovacieho procesu v predmete, ktorý účastník vyučuje, a to v trvaní 5 – 10 minút. Účastník musí vedieť zaradiť toto cvičenie do fázy vyučovacieho procesu (motivačná, expozičná, fixačná, diagnostická) a vysvetliť, na naplnenie akého vyučovacieho cieľa by použil túto pomôcku. Účastník tiež vysvetlí, ako použitá technológia podporuje učenie sa študentov a s akými vyučovacími metódami sa môže spájať použitie tohto nástroja vo výučbe. Stručne uvedie kontext v rámci obsahu výučby a možnosti prepojení s ďalšími nástrojmi digitálnych technológií (V: 1, 2, 3, 4, 5; CDO: 1, 2, 3, 4; SO: 5, 6, 7)

WORKSHOP 5: Ako budem komunikovať so študentmi? Aké sú možnosti využitia prezentácie v komunikácii so študentmi?

Po absolvovaní workshopu budú účastníci vedieť (V: 1, 2, 3, 4, 5; CDO: 1, 2, 3, 4; SO: 5, 6, 7):

- aplikovať zásady efektívnej komunikácie v práci vysokoškolského učiteľa,
- viesť rozhovor so študentmi, aktívne počúvať, klásť otázky, parafrázovať, presvedčivo argumentovať, sumarizovať poznatky, prijímať námietky a kritiku, poskytovať spätnú väzbu,
- vhodne moderovať prezentáciu používanú vo výučbe,
- využívať súčasné efektívne a etické prístupy k online komunikácii so študentmi, identifikovať vlastné nedostatky v oblasti online komunikácie a zistené nedostatky eliminovať,
- komunikovať pri vedení bakalárskych prác a podporovať študentov v ich bádateľskej a prieskumnej činnosti, ktorá je súčasťou tvorby bakalárskych prác.

Priebeh a obsah workshopu:

Zámerom tohto workshopu je rozšíriť a prehĺbiť doterajšie vedomosti a zručnosti účastníkov kurzu (interných doktorandov) ako začínajúcich vysokoškolských učiteľov v oblasti ústneho a písomného prejavu ako súčasti komunikácie. Mali by tiež získať nové poznatky, zručnosti a kompetencie pri praktickej aplikácii vybraných komunikačných techník v interakcii so študentmi počas výučby i mimo nej. Dôraz je kladený na zvýšenie ich schopnosti zaujať jednotlivcov i celú skupinu študentov relevantnými komunikačnými technikami a na praktický nácvik vybraných komunikačných techník v kontexte vybraných tém ekonomického vzdelávania. Pridanou hodnotou je aktuálna problematika online komunikácie v kontexte rozvoja online komunikačných zručností začínajúcich učiteľov, ako aj ich komunikácia so študentmi pri vedení bakalárskych prác, spojená s podporou bádateľskej, prieskumnej a výskumnej činnosti študentov.

Workshop bude vedený výlučne aktivizujúcimi metódami (problémové vyučovanie, prípadové štúdie, brainstorming, icebreaking, skupinové aktivity a pod.), ktorými plánujeme motivovať účastníkov k neustálemu premýšľaniu o tom, ako komunikujú so svojimi študentmi a ako môžu rozvíjať svoje komunikačné zručnosti v rámci svojho kontinuálneho profesijného rozvoja. Dôraz bude kladený na aktivitu účastníkov v smere vypracovania návrhov aplikácie vhodných komunikačných techník pri práci so študentmi, ktoré budú predmetom hodnotenia. Workshop bude tematicky rozdelený do týchto oblastí:

a) *efektívna komunikácia a komunikačné techniky* – zahŕňa tieto témy:

- zásady efektívnej komunikácie vysokoškolského učiteľa v interakcii so študentmi počas výučby i mimo nej,

- model rozhovoru, model diskusie, aktívne počúvanie, kladenie otázok, parafrázovanie, presvedčovanie, argumentácia, námietky, sumarizácia, spätná väzba, dávanie a prijímanie kritiky v komunikácii vysokoškolského učiteľa,
- moderácia prezentácie vo výučbe,
- praktická aplikácia vhodnej neverbálnej komunikácie (mimika, zrakový kontakt, gestika, haptika, proxemika, posturika, kinezika, úprava zovňajšku vysokoškolského učiteľa), paralingvistické aspekty ústnej komunikácie;

b) online komunikácia – zahŕňa tieto témy:

- špecifiká emailovej komunikácie so študentmi,
- čítanie, okamžité správy, sociálne siete,
- zásady elektronického etického kódexu,
- analýza častých chýb pri online komunikácii so študentmi s dôrazom na emailovú komunikáciu;

c) komunikácia pri vedení bakalárskych prác – zahŕňa tieto témy:

- individuálne konzultácie so študentmi, zásady a postupy pri komunikácii spojenej s vedením bakalárskych prác,
- podpora rozvoja bádateľskej, prieskumnej a výskumnej činnosti študentov vo väzbe na poslanie a hlavné ciele univerzity,
- špecifikácia komunikácie pri vyhľadávaní zdrojov a komunikácii s partnermi vo vede a výskume a hospodárskej praxi;

d) možnosti zapojenia prezentácie do komunikácie – cieľom tejto časti workshopu je vytvoriť základ na ďalšie diskusie o funkciách prezentácií v komunikácii. Po analýze názorov a odporúčaní od vybraných autorov zaoberajúcich sa postavením a možnosťami prezentácií v komunikácii budú účastníci diskutovať a navrhovať základné rámce na vytváranie efektívnych prezentácií. Diskusia sa bude zameriavať najmä na tieto otázky:

- odlišenie sa od očakávaného,
- komunikácia ako presun emócií,
- postavenie prezentácie pri vytváraní celkového dojmu z vystúpenia,
- funkcia prezentácie pri prezentovaní,
- vnímanie viacerých druhov slovnej komunikácie súčasne,
- postupné dávkovanie informácií,
- empatia k účastníkom prezentácie,
- postupné zvyšovanie efektívnosti vystúpenia.

Cieľom je v závere workshopu vytvoriť informačné medzery, ktoré budú vyplňané na ďalšom workshope, kde budú postupne zodpovedané možnosti, postupy a význam jednotlivých krokov prípravy efektívnej prezentácie.

Odovzdávaný výstup (O) súvisiaci s WORKSHOPOM 5:

O7: výstup z piateho workshopu bude zameraný na riešenie viacerých otázok súvisiacich s komunikáciou vysokoškolského učiteľa so študentmi a bude mať tri súčasti:

a) návrh aplikácie vhodných komunikačných techník pri práci so študentmi v rámci zvolenej témy ekonomického vzdelávania – každý účastník si vyberie konkrétnu tému v predmete, ktorý vyučuje, a opíše komunikačné techniky, ktoré bude aplikovať v procese výučby. Zároveň zdôvodní výber daných komunikačných techník tak, aby preukázal, že sa orientuje v ponuke komunikačných techník prezentovaných v kurze a vie posúdiť vhodnosť výberu konkrétnych komunikačných techník pri výučbe zvolenej témy ekonomického vzdelávania (V: 1, 2, 4; CDO: 3, 4; SO: 5, 6)

b) audionahrávka moderácie prezentácie s voliteľnou témou obsahu vzdelávania v nadväznosti na **O8** (táto časť bude vytvorená až po spracovaní výstupu O8 a odovzdaná spolu s týmto výstupom) – účastník kurzu si pripraví krátku powerpointovú prezentáciu k zvolenej téme v predmete, ktorý vyučuje, podľa pokynov v O8 a vyhotoví audionahrávku vlastnej sprievodnej moderácie tejto prezentácie. Dôraz bude kladený nielen na obsah moderácie a využívanie tzv. prezentačného jazyka, ale aj na fonetiku a prácu s hlasom, t. j. artikuláciu, frázovanie a pod. pri moderovaní powerpointovej prezentácie (CDO: 2, 3; SO: 5)

c) návrh algoritmu vedenia konzultácie pri vedení bakalárskych prác v jednotlivých fázach tvorby bakalárskych prác – každý účastník kurzu vypracuje prehľadný algoritmus, ako bude viesť konzultácie so študentmi v jednotlivých fázach tvorby bakalárskych prác (vytvorí plán harmonogramu konzultácií so študentmi ako autormi bakalárskych prác a priradí vhodné komunikačné techniky k jednotlivým fázam tvorby bakalárskych prác) (V: 3, 4; CDO: 2, 3; SO: 6, 7)

WORKSHOP 6: Ako zaujmem študentov svojou prezentáciou? Ako zmysluplne hodnotiť študentov?

Po absolvovaní workshopu budú účastníci vedieť (V: 2, 3, 4, 5; CDO: 1, 2, 3, 4; SO: 5, 6, 7):

- *využívať najdôležitejšie dizajnové princípy pri tvorbe jednotlivých snímok prezentácie,*
- *uplatniť vizualizáciu v snímkach s rešpektovaním princípu jednoduchosti,*
- *vysvetliť rozdiel v upútaní pozornosti a odpútaní od dôležitosti,*
- *postupne dávkovať informácie v prezentácii, aby nezahltili publikum,*
- *rozlišovať medzi sumatívnym a formatívnym hodnotením študentov a porovnať výhody a nevýhody týchto dvoch prístupov k hodnoteniu,*

- *zacomponovať sebahodnotenie a vzájomné hodnotenie študentov do systému hodnotenia v predmete,*
- *využiť hodnotenie študentov na podporu ich hĺbkového učenia sa,*
- *navrhnuť vhodnú kombináciu spôsobov hodnotenia študentov vo vyučovanom predmete vo väzbe na stanovené vyučovacie ciele a obsah výučby, ako aj v súlade s využívanými spôsobmi práce študentov počas semestra.*

Priebeh a obsah workshopu:

Ako zaujmem študentov svojou prezentáciou?

Cieľom prvej časti workshopu je v nadväznosti na predchádzajúci workshop rozvinúť vedomosti a zručnosti účastníkov kurzu o tvorbe prezentácií. Poukážeme na dôležitosť udržania pozornosti publika na čo najdlhšiu dobu, na zapamätanie si čo najväčšieho množstva informácií z prezentácie. Tieto princípy sú dôležitým predpokladom efektívnej prezentácie. Celkovo budeme analyzovať princípy efektívnej prezentácie v členení na: princípy hodné zreteľa *pred prezentovaním* (počas prípravy snímok prezentácie), *počas prezentovania* a *po prezentovaní*.

Po všeobecných zásadách potrebných pri tvorbe snímok prezentácie prejdeme k samotnému dizajnu jednotlivých snímok. Na názorných príkladoch si ukážeme hlavné princípy dizajnu, možnosti využitia prvkov v snímkach prezentácie na umocnenie celkového efektu prezentácie. Na záver si zdôrazníme potrebné doplnky k prezentácii vo forme vhodných textových podkladov či ďalších podporných materiálov k prezentovaniu a po ňom.

V tejto časti workshopu budeme dbať na aktívne učenie sa účastníkov kurzu, ktorých budeme vyzývať na diskusiu o jednotlivých princípoch a postupoch tvorby prezentácie na základe ich vlastných skúseností z prezentovania a z účasti na rôznych prezentáciách. Diskusia bude priebežne dopĺňaná a stimulovaná demonštračnou metódou (názornými príkladmi a ukážkami jednotlivých pozitívnych, ako aj negatívnych javov na snímkach prezentácií). V záverečnej fáze sebahodnotenia, resp. vzájomného hodnotenia prezentácií budú vyzdvihované uvádzané princípy prejavu a dizajnu.

Ako zmysluplne hodnotiť študentov?

Táto téma završuje cyklus tém celého kurzu zameraním sa na to, ako možno hodnotiť výsledky práce učiteľa z hľadiska toho, či sa mu podarilo naplniť vyučovacie ciele (završuje sa tým jeden kolobeh v rámci konštruktívneho zosúladenia prvkov výučby v konkrétnom predmete a študijnej skupine). Účastníci kurzu by mali pochopiť, že ide o dôležitý podklad na sebareflexiu a hľadanie možností zlepšenia vlastného vyučovania v ďalších semestroch.

Hodnotenie miery naplnenia vyučovacích cieľov je síce len jednou z oblastí v rámci komplexného hodnotenia vyučovacieho procesu a práce učiteľa, ale pre doktorandov, ktorí sú na začiatku kariéry vysokoškolského učiteľa, je dôležité zvládnuť najskôr práve túto činnosť.

Hodnotenie naplnenia vyučovacích cieľov sa prakticky premieta do hodnotenia študentov a ich učebných výsledkov. Riešením prípadovej štúdie a spoločnou diskusiou účastníci kurzu sami identifikujú základné rozdiely medzi *sumatívnym a formatívnym hodnotením* študentov, ako aj zhrnú hlavné výhody a nevýhody každého prístupu. Diskusiu následne nasmerujeme k hľadaniu odpovedí na otázku, ktorý spôsob hodnotenia je vhodnejší na podporu hĺbkového učenia sa študentov. Budeme diskutovať o možnostiach využitia sebahodnotenia študentov a ich vzájomného (rovesníckeho) hodnotenia počas semestra či po jeho skončení. Diskusia o ich výhodách a nevýhodách vyústi do ich vnímania ako dôležitej súčasti podpory hĺbkového učenia sa študentov.

V závere workshopu zhrnieme podstatu jednotlivých workshopov celého semestra a účastníci kurzu dostanú pokyny k nasledujúcim aktivitám v letnom semestri, počas ktorých by mali preukázať, že sú schopní aplikovať získané vedomosti a zručnosti zo všetkých workshopov pri ich vlastnej výučbe, ako aj pri analýze nimi zvoleného problému súvisiaceho s vysokoškolským vzdelávaním.

Odovzdávané výstupy (O) súvisiace s WORKSHOPOM 6:

O8: ukážka vytvorených snímok pripravenej prezentácie – každý účastník vytvorí snímky pre prezentáciu v trvaní 5 – 7 minút. Snímky by mali spĺňať princípy dizajnu efektívnej prezentácie podľa J. Maeda (<http://lawsofsimplicity.com/>): 1. Redukcia, 2. Organizovanosť, 3. Ušetrený čas, 4. Vedomosti, 5. Odlíšenie sa, 6. Kontext, 7. Emócie, 8. Dôvera, 9. Uvedomenie si chýb. Jednotlivé snímky by mali zobrazovať rôznorodé možnosti zobrazenia informácií (schémy, grafy, fotografie, ilustrácie, text, tabuľky). K pripravenej prezentácii doplnia audionahrávku jej moderácie, ktorú odovzdajú ako súčasť výstupu O7 (V: 2, 3, 4, 5; CDO: 1, 2, 3, 4; SO: 5, 6, 7)

O9: návrh systému hodnotenia študentov vo zvolenom vyučovacom predmete so zdôvodnením využitých nástrojov a ich konštruktívneho zosúladenia s vyučovacími cieľmi a metódami výučby a učenia sa počas semestra. Návrh musí byť v súlade s platným Študijným poriadkom EUBA – písomná finálna verzia bude odovzdaná až po vzájomnom oponovaní vo dvojiciach, príp. aj vo väčších skupinách (V: 2, 3, 4, 5; CDO: 1, 2, 3, 4; SO: 5, 6, 7)

Dosiahnutie jednotlivých hodnôt a výstupov Ocenenia podpory učenia sa študentov zhodnotí pri každom výstupe prvého semestra príslušný lektor zápisom do osobnej karty účastníka kurzu pre prvý semester, ktorú uvádzame v prílohe E.

5 POVINNÁ A ODPORÚČANÁ LITERATÚRA PRE ÚČASTNÍKOV KURZU

Literatúra určená k jednotlivým workshopom prvého semestra má pomôcť účastníkom kurzu lepšie sa orientovať v jednotlivých témach. Je tiež zdrojom informácií na rozšírenie

vedomostí v tých oblastiach, ktoré jednotlivých účastníkov kurzu zaujmú najviac, resp. pre ktoré vedia nájsť vo výučbe svojich predmetov najväčší priestor. Zároveň je východiskom na ich prípravu na aktivity druhého semestra.

WORKSHOP 1

Základná literatúra:

BIGGS, J. B. – TANG, C. S. *Teaching for quality learning at university, what the student does*. 4. vyd. Maidenhead: Open University Press, 2011. (2. kapitola: Teaching according to how students learn).

ŠLOSÁR, R. – NOVÁK, J. *Odborová didaktika*. Bratislava: Vyd. EKONÓM, 2015. (časť 3.2: Aplikácia didaktických zásad vo výučbe ekonomických predmetov).

KRPÁLKOVÁ KRELOVÁ, K. *Štýly učenia a vyučovania*. Trnava: Alumni Press, 2010. (3. kapitola: Vyučovací štýl učiteľa).

BULKOVÁ, K. – HIBKÝ, M. Komparácia vybraných druhov motivácie u študentov vysokých škôl. *Academia*. 2016, č. 4, s. 3 – 16. Dostupné na: https://www.cvtisr.sk/buxus/docs//ACADEMIA/2016/4-2016_ACADEMIA_web.pdf

Odporúčaná literatúra:

RAMSDEN, P. *Learning to teach in higher education*. 2. vyd. London: RoutledgeFalmer, 2003. (najmä 4. kapitola: Approaches to learning).

SHAARI, A. S. a kol. The Relationship between Lecturers' Teaching Style and Students' Academic Engagement. *Procedia – Social and Behavioral Sciences* 118. 2014, s. 10 – 20. Dostupné na: <https://core.ac.uk/download/pdf/42979934.pdf>

Effective Teaching Strategies. Dostupné na: <https://www2.le.ac.uk/offices/lli/developing-learning-and-teaching/enhance/strategies>

WORKSHOP 2

Základná literatúra:

TUREK, I. *Didaktika*. 3. vyd. Bratislava: Wolters Kluwer, 2014. (časť 2.4: Taxonómie vzdelávacích cieľov).

BIGGS, J. B. – TANG, C. S. *Teaching for quality learning at university, what the student does*. 4. vyd. Maidenhead: Open University Press, 2011. (4. kapitola: Using constructive alignment in outcomes-based teaching and learning).

ROHLÍKOVÁ, L. – VEJVODOVÁ, J. *Vyučovací metody na vysoké škole*. Praha: Grada Publishing, 2012, s. 19 – 91. (1. kapitola: Formy a metody výuky na vysoké škole).

Odporúčaná literatúra:

KRATHWOHL, D.R. A revision of Bloom's taxonomy: an overview. *Theory into Practice*. 2002, roč. 41. č. 4, s. 212 – 218.

BAJTOŠ, J. *Didaktika vysokej školy*. 2. vyd. Bratislava: Wolters Kluwer, 2020. s. 87 – 170. (4. kapitola: Metódy vysokoškolskej výučby).

WORKSHOP 3**Základná literatúra:**

BAJTOŠ, J. *Didaktika vysokej školy*. 2. vyd. Bratislava: Wolters Kluwer, 2020. s. 87 – 170. (4. kapitola: Metódy vysokoškolskej výučby).

ORBÁNOVÁ, D. *Aktivizujúce vyučovacie metódy v ekonomickom vzdelávaní*. 2. vyd. Bratislava: Vyd. EKONÓM, 2014, 106 s.

Odporúčaná literatúra:

ROHLÍKOVÁ, L. – VEJVODOVÁ, J. *Vyučovacie metódy na vysoké škole*. Praha: Grada Publishing, 2012, s. 19 – 91. (1. kapitola: Formy a metódy výuky na vysoké škole).

PODLAHOVÁ, L. a kol. *Didaktika pro vysokoškolské učitele*. Praha: Grada Publishing, 2012, s. 51 – 76.

WORKSHOP 4**Základná literatúra:**

TUREK, I. *Didaktika*. 3. vyd. Bratislava: Wolters Kluwer, 2014, s. 292 – 335. (8., 9. kapitola: Organizačné formy vyučovacieho procesu, Učebné pomôcky a didaktická technika).

CHURCHES, A. *Bloom's digital taxonomy*. 2009. Dostupné na:

<http://edulibpretoria.files.wordpress.com/2009/05/blooms-digital-taxonomy.pdf>

SUÁREZ-GUERRERO, C. – LLORET-CATALÁ, C. – MENGUAL-ANDRÉS, S. Teacher's Perceptions of the Digital Transformation of the Classroom through the Use of Tablets: A Study in Spain. In *Comunicar*. 2016, roč. 49, č. XXIV, s. 81 – 89. Dostupné na: <https://doi.org/10.3916/C49-2016-08>

Odporúčaná literatúra:

SKALKOVÁ, J. *Obecná didaktika*. Praha: Grada, 2007, s. 219 – 257. (9., 10. kapitola: Organizační formy vyučování, Didaktické prostředky v procesu vyučování)

DONOVAN, A. A Comparison of Organizational Structure and Pedagogical Approach: Online versus Face-to-face. *The Journal of Educators Online*. 2011, roč. 8, č. 1, s. 1 – 43.

WORKSHOP 5

Základná literatúra:

CLAYTON, P. *Řeč tela: Čtete gesta, mluvíte svými pohyby*. Praha: Ottova nakladatelství, 2003. (Kapitola: Prezentace, přednášky a projevy).

REYNOLDS, G. *Presentation Zen: Simple ideas on presentation design and delivery*. New Riders. 2011.

HASAJOVÁ, L.– PORUBČANOVÁ, D.– BILČÍK, A. *Vybrané kapitoly z pedagogickej komunikácie v odbornom vzdelávaní*. Dubnica nad Váhom: VŠ DTI, 2020. Dostupné na: <http://www.dti.sk/data/files/file-1610955187-600539b400ce8.pdf> (časť 1.6: Efektívna komunikácia a jej zásady).

KOHOUT, J. *Rétorika. Umění mluvit a jednat s lidmi*. Praha: Management Press, 2002. (Kapitola: Řeč mluvená, psaná a viděná).

ALLEY, M. *The Craft of Scientific Presentations, Critical Steps to Succeed and Critical Errors to Avoid*. New York: Springer. 2003. 245 s. Dostupné na: http://sharif.edu/~namvar/index_files/Scientific-Presentation.pdf

Odporúčaná literatúra:

CARNEGIE, D. *Komunikácia ako cesta k úspechu*. Bratislava: Príroda, 2013. (Kapitola: Naučte sa hovoriť tak, aby ľudia počúvali).

Principles of Communication. Verbal Communication Skills. Non-Verbal Communication. Dostupné na: <https://www.skillsyouneed.com/ips/what-is-communication.html>

How to Improve Your Communications Skills. Dostupné na:

<https://corporatefinanceinstitute.com/resources/careers/soft-skills/communication/>

ATKINSON, C. *Působivé prezentace v Powerpointu 2007*. Brno: Computer Press, 2008, 334 s. Dostupné na: <https://www.cliffatkinson.com/>; <https://www.slidegenius.com/blog/cliff-atkinson-first-five-slides>

ATKINSON, C. *Beyond bullet points: Using Microsoft PowerPoint to create presentations that inform, motivate, and inspire*. Pearson Education, 2011.

PRESENTITUDE. *10 ways to avoid death by bullet points*. presentitude.com. Dostupné na: <https://bit.ly/2WVFMNO>

WORKSHOP 6

Základná literatúra:

MAEDA, J. *The Laws of Simplicity*. Cambridge, MA: MIT Press, 2006, 128 s. Dostupné na: https://designopendata.files.wordpress.com/2014/05/lawsofsimplicity_johnmaeda.pdf; <http://lawsofsimplicity.com/>

GIBBS, G. *Making feedback on assignments effective: principles and guidance for tutors*. 2015.
Dostupné na: <https://www.testa.ac.uk/index.php/resources/best-practice-guides?download=3:feedback-guide-for-lecturers>

The Higher Education Academy. *10 Strategies to engage students with feedback*. 2012.
Dostupné na: http://teche.ltc.mq.edu.au/wp-content/uploads/2016/08/10_strategies_to_engage_students_with_feedback.pdf

Odporúčaná literatúra:

AGAMONI, G. *How to Improvise When Your Presentation Does Not Work*. Irvine, CA: Entrepreneur Media, 2017. Dostupné na: <https://www.entrepreneur.com/article/300794>

ATKINSON, C. *Působivé prezentace v Powerpointu 2007*. Brno: Computer Press, 2008, 334 s.
Dostupné na: <https://www.cliffatkinson.com/>; <https://www.slidegenius.com/blog/cliff-atkinson-first-five-slides>

ATKINSON, C. *Beyond bullet points: Using Microsoft PowerPoint to create presentations that inform, motivate, and inspire*. Pearson Education, 2011.

DUARTE, N. *Slide: ology: The art and science of creating great presentations (Vol. 1)*. Sebastapol, CA: O'Reilly Media. 2008.

RUST, C. Purposes and principles of assessment. *Learning and Teaching Briefing Papers Series*. Oxford Brookes University, 2002.

ELMGREN, M. – HENRIKSSON, A. *Academic Teaching*. 2. vyd. Lund: Studentlitteratur AB, 2015.
(8. kapitola: Assessment)

6 TÍM LEKTOROV KURZU

Lektormi jednotlivých workshopov kurzu v prvom semestri a zároveň mentormi pri tvorbe výstupov a aktivitách v druhom semestri sú vysokoškolskí učitelia Katedry pedagogiky NHF EU v Bratislave (podľa rozpisu v harmonograme výučby). Kontakty a stručné informácie o členoch lektorského tímu sú dostupné na tomto linku: <https://nhf.euba.sk/katedry/katedra-pedagogiky/clenovia-katedry>.

7 HARMONOGRAM VÝUČBY – WORKSHOPY V ZIMNOM SEMESTRI

V akademickom roku 2021/2022 sa budú spoločné workshopy v zimnom semestri konať v týchto **termínoch**:

Workshop	Dátum	Čas výučby	Meno lektora
Workshop 1	01. 10. 2021	09.00 – 12.15 12.45 – 13.30 13.45 – 16.00	Ing. Jaromír Novák, PhD. Ing. Jaromír Novák, PhD. PhDr. Zuzana Chmelárová, PhD.
Workshop 2	15. 10. 2021	09.00 – 12.15 12.45 – 13.30 13.45 – 16.00	Ing. Jaromír Novák, PhD. Ing. Jaromír Novák, PhD. Ing. Darina Orbánová, PhD.
Workshop 3	05. 11. 2021	09.00 – 12.15 12.45 – 16.00	Ing. Anna Kúbeková, PhD. Ing. Darina Orbánová, PhD.
Workshop 4	19. 11. 2021	09.00 – 12.15 12.45 – 16.00	Mgr. Andrea Čonková, PhD. Ing. Ladislav Pasiar, PhD.
Workshop 5	03. 12. 2021	09.00 – 12.15 12.45 – 14.15 14.30 – 16.00	doc. Ing. Ľudmila Velichová, PhD. doc. Ing. Ľudmila Velichová, PhD. Ing. Ladislav Pasiar, PhD.
Workshop 6	17. 12. 2021	09.00 – 12.15 12.45 – 16.00	Ing. Ladislav Pasiar, PhD. Ing. Jaromír Novák, PhD.

Výučba bude prebiehať **prezenčne alebo online** v prostredí MS Teams podľa aktuálne platného opatrenia rektora EU v Bratislave: časť **Výučba na 3. stupni štúdia – zimný semester**. V prípade prezenčnej výučby miestnosť konania workshopov upresníme mailom všetkým účastníkom najneskôr deň pred konaním prvého workshopu. Prípadná online výučba bude realizovaná v tíme zriadenom v MS Teams najneskôr deň pred konaním prvého workshopu. Zriadený tím bude využívaný aj v prípade prezenčnej výučby – na zdieľanie študijných materiálov, odovzdávanie požadovaných výstupov a pod.

Termíny **spoločných stretnutí v letnom semestri** dohodneme najneskôr na poslednom workshope zimného semestra tak, aby všetkým účastníkom vyhovovali.

8 POĎAKOVANIE

Tento kurz bol vytvorený vďaka podpore grantu z programu Európskej únie Erasmus+ ako súčasť projektu č. 2020-1-SK01-KA203-078299 s názvom

Erasmus+

Designing Holistic and Sustainable Educational Development to Improve Student Learning (HOSUED). Viac informácií o projekte je dostupných na tomto linku: <https://hosued.euba.sk/>

Spôsob naplnenia hodnôt a výstupov Ocenenia podpory učenia sa študentov
(výňatok z akreditačného spisu na účely akreditácie v SEDA)

Mapping the underpinning Values

Participants must show how their work is informed by:	Where in your programme do participants develop and demonstrate this Value?
Developing understanding of how people learn (V1)	This value is one of the priorities of the whole programme. Its syllabus is based on student-centred approach to teaching and learning. Therefore, the participants of the programme will be encouraged to think about their students and the way they learn in many activities designed for the workshops (mostly workshops I to IV). The first workshop will start with group discussions about what the students are like and how teachers can help them with their learning and personal growth. Analysing a case study, they will compare teacher-centred and student-centred approach to teaching and learning in higher education in relation to the main differences between deep learning and surface learning of their students. In workshops II to IV, the participants will learn how to set appropriate educational objectives based on a thorough analysis of their students' needs and how to align teaching and assessment methods with those objectives in order to help students learn. The participants will demonstrate that they are able to formulate appropriate educational objectives for the courses they teach and to design teaching methods and teaching aids for their students to help them achieve the set objectives and learn better.
Practising in ways that are scholarly, professional and ethical (V2)	In the activities during all the workshops in the first semester of the programme as well as in the preparation for microteaching and creation of case studies in the second semester, all the participants will be required to apply their knowledge of selected educational theories and the results from related educational research articles they have studied. They will have to demonstrate they are able to apply the gained knowledge in their own teaching in a meaningful way. Moreover, they will be required to defend all their choices and assignments they hand over either in writing or in

	discussions with the other doctoral students and the workshop facilitators based on the literature review they have done.
Working with and developing learning communities (V3)	The participants will work in pairs or groups on most of the outputs they will produce and defend during the workshops. One of the main goals of the whole programme is to support pedagogical conversations between the participants in an informed way, based on related literature review and sharing relevant experience. What is more, the programme is intended to be the first milestone in the continuous change of the overall culture at EUBA. The facilitators will encourage the participants to discuss the problems they identify in their teaching and their students' learning not only with the other participants in the programme, but also with their more experienced colleagues at their departments. This should be strengthened in the second programme that we have designed for junior teachers when they become regular assistant professors at EUBA after completing their PhD. studies. We believe that together with other planned measures at EUBA this will lead to the formation of communities of practice where pedagogical conversations will gradually become a usual part of their everyday working life of university teachers. As teachers usually reflect their own habits and values in their teaching, we believe they will start using more active learning and cooperative learning methods in their own classes, making their students become part of learning communities instead of being isolated learners.
Valuing diversity and promoting inclusivity (V4)	In the first workshop, the participants will analyse different theories of learning, they will become acquainted with common learning styles and they will learn how to diagnose a group of their students from different aspects. They will discuss how their students may differ from each other and how they should exploit this diversity in their teaching. They will have to demonstrate that they are able to adapt their teaching methods and principles to different types of students' learning styles and apply different ways of motivating their students. In workshops III to VI, the participants will design teaching methods, teaching aids, communication

	techniques, presentations, assessment methods etc. in a way that is appropriate for the students in their courses and in compliance with their needs. They will be required to explain how they will include the students with specific needs and how they will approach them individually in class and facilitate their learning.
Continually reflecting on practice to develop ourselves, others and processes (V5)	All the tasks and assignments in the programme will be adjusted to the specific needs of each participant or each group of participants in case of group assignments. Each group will consist of doctoral students from the same or similar study programme(s)/department(s) who teach similar courses with similar type of students, and thus probably encounter comparable problems in their teaching. Most of the assignments they will hand over should have the potential to help them improve their own teaching. They will be encouraged to incorporate the results in their own teaching and to propose the new approaches to teaching their course to their colleagues at the departments. The practical orientation of all the assignments should ensure that the participants reflect their own practice and use the new knowledge and shared experience to develop themselves as well as their colleagues and the related processes at their departments.

Mapping the Core Development Outcomes

Core Development Outcomes Award participants will be able to:	Where in your programme do participants develop and demonstrate this Outcome?
Identify their own professional development goals, directions or priorities (CDO1)	During the first workshop, the participants will learn to diagnose their students and adjust their own teaching style to their students' learning styles. Putting students in the centre of teachers' attention should make them focus their professional development activities on student feedback. After the workshop, the participants should be able to use feedback from students for self-reflection and self-regulation in their future pedagogical activities. As a direct output, each of the participants should identify at least two development goals or priorities, and focus on them in the following activities of the programme.

Plan for their initial and/or continuing professional development (CDO2)	The participants are absolutely new to teaching in higher education and they have very limited concept of what teacher's work includes. Learning to set appropriate educational objectives for their students and align teaching and assessment methods with them should help them greatly when they will plan the lessons that they will teach in their own courses. They will demonstrate the ability to do so when they prepare for microteaching and hand over a written didactic analysis of the prepared lesson. The feedback they will receive after the microteaching session from the other participants and the programme facilitators should help uncover the areas they had trouble with and plan professional development activities to improve in those areas.
Undertake appropriate development activities (CDO3)	Workshops III to VI will offer many opportunities for professional development of all the participants. Most activities are designed so as to make them reflect on their own practice, and improve in several areas, including design and use of appropriate methods of teaching and learning, creation of relevant teaching aids, use of digital technologies to enhance student learning, improvement of communication and presentation skills, design of e-learning modules complementary to face-to-face in-class activities, development of their skills of formative assessment for the benefit of their students etc. The participants will hand over the required outputs after each workshop, prepared either individually or in pairs/groups, to prove that they will be able to undertake development activities related to their teaching on completion of the programme.
Review their development and their practice and the relations between them (CDO4)	Although the workshops have theoretical background based on the required and recommended reading lists, the activities will focus on application of the knowledge in the participants' common practice. Thus, the participants will understand from their own experience in the workshops that educational and didactic theories are very useful for their professional development and they will see them as a powerful tool to improve their teaching

	practice. The assignments will teach them how to assess their performance as teachers and how to use theories to make it more efficient. After the programme, they should be able to review their development and identify new development directions on a regular basis.
--	---

Mapping the Specialist Outcomes for this named award

Specialist Outcomes Participants will be able to:	Where in your programme do participants develop and demonstrate this Outcome?
Use a variety of appropriate approaches to enable learning (SO5)	The participants will develop their ability to use various approaches to enable learning in most of the activities during the workshops (WS). They will demonstrate it in the outputs they will be required to produce either individually or in pairs/groups, such as: a) formulation of appropriate educational objectives for a chosen topic in a course they teach or know well prepared in pairs and defended within larger groups of participants (O3: WS II) – the emphasis will be on explaining how the objectives fit their students educational needs and how they are related to deep learning enhancement b) design of a chosen active learning method that can be applied in a seminar with their students with a detailed description of the methodological approach to its application in class (O4: WS III) – the designed methods and approaches will be defended in front of the whole class focusing on how the method can help students learn and understand the subject matter c) creating a portfolio of teaching aids with a clear definition of their use in the chosen courses that the participants are familiar with (O5: WS IV/1) d) demonstration of an exercise/task/assignment etc. for students created in a selected software application (O6: WS IV/2) – the participants will need to explain how the used digital technology and software application enhances student learning e) design of several slides for a presentation with an audio-recording of the presentation moderation (O7 + 8: WS V + VI)

	f) design of a system of assessment methods suitable for a course the participant is familiar with (O9: WS VI) – the defence will focus on how it is aligned with the educational objectives (and methods of instruction) in that course Moreover, the participants will be required to prepare their microteaching in the second semester of the programme in a way that stimulates learning and prove that with a didactic analysis focusing on the impact of the teaching methods and teaching aids they have chosen and prepared on the depth of student learning.
Use a variety of methods for evaluating their role in supporting learning (SO6)	One of the outputs from the first workshop will be graphs (O1) created by groups of participants showing how they think their students develop over the course of their university studies. The discussions within groups while creating the graphs as well as the defence of their graphs in front of the whole class should result in what role teachers play in their students' development and how they can support their learning in the courses they teach. They will discuss the differences between students in different years of study, and analyse how these differences should influence the choice of teaching methods so that students in various stages of their development are encouraged to learn with the most suitable methods chosen and suggested by their teachers. The participants will propose a motivation system (O2) for their students in a chosen course (or for a particular lesson) with regard to the cognitive, social and performance areas, all leading to supporting student learning.
Inform their professional role with relevant strategy, policy and quality considerations (SO7)	The Slovak accreditation agency for higher education sets standards for the internal systems of all universities in Slovakia and their study programmes. They are based on the general requirements of Act No. 269/2018 Coll. on Quality Assurance of Higher Education. At present, all universities are taking measures to adjust their internal systems to the new quality requirements, which make them shift to student-centred learning, teaching and assessment. This is a change that some of the teachers may have problems with because of their teaching habits from the past. Doctoral students, who are the target group for this

	programme, should become agents of change not only in their classes, but also at the departments. The programme is based on the same values as the new accreditation process requires from all Slovak universities. Since the participants in the programme have very limited or no teaching experience, they will become a first group of teachers newly trained in compliance with the new policy documents that EUBA has prepared in the new accreditation process lately. The facilitators will make sure that they are aware of this fact and encourage them to help spread the new principles and approaches to learning, teaching and assessment among their more experienced colleagues.
--	---

Introduction to Teaching and Learning in Higher Education (SEDA Supporting Learning Award) Submission Cover Sheet

STUDENT'S NAME:

DUE DATE:

To successfully complete the course and gain the **SEDA Supporting Learning Award**, you must have actively participated in at least four of the six workshops. You must also complete **all** of the required Outputs to demonstrate how your practice is informed by the SEDA Values and your achievement of the SEDA Core Development Outcomes and SEDA Specialist Outcomes. Please complete the following sections and the mapping table overleaf.

I confirm that I have actively participated in **AT LEAST FOUR** of the workshops listed below (please tick the box and include the date attended):

	Date Attended:
☐ Workshop 1	/...../.....
☐ Workshop 2	/...../.....
☐ Workshop 3	/...../.....
☐ Workshop 4	/...../.....
☐ Workshop 5	/...../.....
☐ Workshop 6	/...../.....

I confirm submission of Outputs O1 – O9

	Date Submitted:
☐ Output 1	/...../.....
☐ Output 2	/...../.....
☐ Output 3	/...../.....
☐ Output 4	/...../.....
☐ Output 5	/...../.....
☐ Output 6	/...../.....
☐ Output 7	/...../.....
☐ Output 8	/...../.....
☐ Output 9	/...../.....

I confirm submission of Summative Outputs:

	Date Submitted:
☐ A: Microteaching/reflective essay	/...../.....
☐ B: Case Study	/...../.....

I also provide a mapping to show how/where my practice is informed by the SEDA Values and where I have demonstrated achievement of the SEDA Core Development Outcomes and SEDA Specialist Outcomes:

SEDA VALUES, CDOs and SOs	Where I demonstrate this: In this column, please indicate which output (O1 to O9) and/or which summative output (A: Microteaching/reflective essay or B: Case Study) shows where you demonstrate achievement
V1 = developing understanding of how people learn	
V2 = practicing in ways that are scholarly, professional and ethical	
V3 = working with and developing learning communities	
V4 = valuing diversity and promoting inclusivity	
V5 = continually reflecting on practice to develop ourselves, others and processes	
CDO1 = identify their own professional development goals, directions or priorities	

CDO2 = plan for their initial and/or continuing professional development	
CDO3 = undertake appropriate development activities	
CDO4 = review their development and their practice, and the relations between them	
SO5 = use a variety of appropriate approaches to enable learning	
SO6 = use a variety of methods for evaluating one's own role in supporting learning	
SO7 = inform their professional role with relevant strategies, policies and quality considerations	

STUDENT'S SIGNATURE:

DATE:

Štruktúra metodického rozboru v rámci prípravy na mikrovyučovanie

1. **Vyučovacie ciele** – stanovené konkrétne ciele primerané zvolenej téme, cieľovej skupine študentov a časovému rozsahu mikrovyučovania (vyjadrené v pojmoch výkonov študentov, ktorých dosiahnutie je kontrolovateľné)
2. **Rámcový obsah učiva** – stručné zhrnutie štruktúry zvolenej vyučovacej hodiny a súvisiacich základných pojmov
3. **Didaktické zásady** – zoznam dominantných didaktických zásad a stručný opis spôsobu ich uplatnenia na mikrovyučovaní
4. **Vyučovacie metódy a metodické postupy** – stručná charakteristika zvolených vyučovacích metód a metodických postupov vrátane zdôvodnenia príčin ich využitia na mikrovyučovaní
5. **Vyučovacie prostriedky** – identifikácia vhodných vyučovacích prostriedkov a stručný opis a zdôvodnenie spôsobu ich využitia na mikrovyučovaní
6. **Metódy hodnotenia študentov** – stručná charakteristika metód, ktoré by sa dali využiť na zhodnotenie miery dosiahnutia stanovených vyučovacích cieľov

Poznámky:

- a) Prípravu na mikrovyučovanie je potrebné koncipovať tak, aby ním účastník kurzu preukázal **naplnenie jednotlivých hodnôt a požadovaných výstupov Ocenenia podpory učenia sa študentov** (pozri 2. kapitolu).
- b) Pri formulácii vyučovacích cieľov treba rešpektovať požiadavky na stanovenie špecifických cieľov vyučovacieho procesu a vychádzať z vybraných taxonómií vyučovacích cieľov.
- c) Všetky ostatné časti metodického rozboru (2 až 6) majú byť zosúladené so stanovenými cieľmi vyučovania, na čo treba jasne poukázať pri zdôvodnení voľby použitých vyučovacích metód a prostriedkov, ako aj odporúčaných metód hodnotenia študentov.

Formulár na hodnotenie výstupov druhého semestra mentorom

Meno účastníka kurzu:

Akademický rok:

Meno prideleného mentora:

Mentor na základe uskutočneného mikrovyučovania, odovzdaného metodického rozboru k nemu a súvisiacej reflektívnej eseje, ako aj na základe odovzdanej prípadovej štúdie stručne zhodnotí oba výstupy. Mieru splnenia požiadaviek na jednotlivé výstupy hodnotí slovami: **áno**, **častočne** alebo **nie**. V prípade hodnotenia „častočne“ alebo „nie“ pripojí zdôvodňujúci komentár.

Opis hodnotiaceho kritéria	Splnené	Komentár mentora
Vyučovacie ciele sú stanovené správne, sú relevantné vo vzťahu k téme a primerané vo vzťahu k cieľovej skupine a času výučby		
Zvolené metódy vyučovania a hodnotenia študentov sú v súlade s vyučovacími cieľmi a podporujú učenie sa študentov		
Reflektívnou esejou účastník kurzu preukázal schopnosť kriticky myslieť a identifikovať vhodné možnosti sebazdokonaľovania v rámci svojho profesijného rozvoja		
Spracovaním prípadovej štúdie a zhrnutím výsledkov diskusie k nej účastník kurzu preukázal schopnosť analyzovať a hodnotiť vybrané aspekty vysokoškolského vzdelávania		
Pri oboch výstupoch účastník kurzu preukázal naplnenie požadovaných hodnôt a výstupov Ocenenia podpory učenia sa študentov v zmysle 3. kapitoly príručky		

